

מנהלים יקרים!

המכה החותמת את מכות מצרים היא מכת בכורות עליה נאמר (ט יד): "אני שולח את כל מגפותי" וכתב רש"י: "למדנו מכאן שמכת בכורות שקולה כנגד כל המכות".

נתיחדה מכה זו עליה נאמר (י ביב): "ועברתי... והכיתי כל בכור" ודרשו חז"ל בהגדה "אני ולא מלאך... אני ולא שרף". כלומר הקב"ה בעצמו היכה את בכורי מצרים. אך מצד שני נאמר "והיה הדם לכם לאות על הבתים" אם הקב"ה בעצמו היכה את המצרים אז מה הצורך באות על הבתים של בני ישראל? וכי הקב"ה לא יודע היכן מתגוררים עם ישראל הרי הקב"ה אינו צריך לאות וסימן לדעת מיהו יהודי. וכן נוסף ונשאל מתוך המשך הפסוקים בהם כתוב (שם כג) **"ולא יתן המשחית לבוא אל בתיכם לנגוף"** - נשמע שגם המשחית מסתובב ברחבי מצרים ושותף למכת בכורות. כך מובן גם מתוך פירושו של רש"י (שם כט): "'וה' הכה" - כל מקום שנאמר וה' הוא ובית דינו"?! ספר "אבני שוהם" מבאר על פי המכילתא שבכל המכות מלבד המכה עצמה הייתה גם מגיפה נלווית. מכת בכורות עצמה עושה רושם רישוני של מגיפה - לפתע כולם מתים, אולם במאמת זוהי מכה ולא מגיפה מדבקת. כולנו כבר מומחים למגיפות ויודעים שמגיפה מתחילה מאדם הנושא את הנגיף המדביק כמה אחרים שממשיכים ומפיצים את המגיפה עוד ועוד. במכת בכורות היתה הכאה בו זמנית לכל הבכורות במצרים, מכה עליה אומר ה' "אני ולא מלאך". אך בנוסף לכך השתוללה מגיפה שפגעה בכל המצרים שאינם בכורות, כמו שאמרו המצרים "כולנו מתים". המגיפה הנלווית הייתה למעשה המשחית שהסתובב ברחבי מצרים והרג גם את המצרים שאינם בכורים. הדם על בתי היהודים היה האות למשחית - לבית זה אין כניסה. כך המגיפה פסחה על בתי בני ישראל והמשחית לא נגפם.

הראי"ה קוק זצ"ל בדרשותיו מיישב את השאלות הנ"ל בדרך מחודשת ושונה. בדרך כלל מסבירים את הפסוק (שם כז) "אשר פסח על בתי בני ישראל" במשמעות דילוג מעל, ולכן לא נכנס המשחית לתוך הבית. אך ניתן להבין במשמעות הפוכה כמו (מלכים א' י"ח כא) "פוסחים על שתי הסעיפים" כלומר שמחזיקים במחשבה אחת ואח"כ במחשבה אחרת. הפסיחה היא דילוג דהיינו מדלג ונכנס לתוך הבית כמו (שיר השירים ב ח) "מדלג על ההרים" שקופץ מהר להר. למרות שמצרים מליאה גילולים וטומאה הקב"ה מתגלה במצרים ומופיע בבתי ישראל. הוא מדלג בין הבתים ומשרה שכינתו בכל בית בו עסקו במצוות הפסח והמילה וראויים להגאל. כל בית נחשב כמזבח עליו נזרק הדם וראוי להשראת שכינה. בבית כזה המשחית שפגע בבתי המצרים לא נכנס.

קרבת הפסח הוא הודאה על גילוי השכינה של הקב"ה שהופיע בעצמו

ופסח ונכנס והשרה שכינתו בבתי ישראל. במכת בכורות הוכו בכורי

מצרים ובכורי ישראל נתקדשו. עם ישראל לא רק שורד את המכה אלא יוצא מחוזק ומקודש.

גם כיום מגפת הקורונה אינה מתרחשת מאליה, היא בוודאי מהלך אלוקי עולמי שאנו חלק ממנו. היא אמורה להיות גורם מאחד ומלכד בהתמודדות משותפת. לעם ישראל יש יכולת התמודדות מסוג אחר. כולנו מחזקים את הרוח ומתחזקים בסיוע לכל הסובבים אותנו.

גם ברמה המעשית אנו נאלצים לשנות וללמוד אחרת ומפתחים יכולות חדשות שישארו איתנו גם כשנזכה לחזור לשיגרה. נתפלל שמעז יצא מתוק, לא רק שהמגיפה תפסח מעלינו אלא נתחבר כולנו להקב"ה שיגלה שכינתו בבית מקדשו במהרה.

שבת שלום ומבורך שושנה נגר